

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	III
กิตติกรรมประกาศ	V
สารบัญ	VI

บทที่

1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	4
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2 วิวัฒนาการการรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมาย	
 ครอบครัวไทย	6
2.1 ความหมาย วัตถุประสงค์และแบบของการรับบุตรบุญธรรม.....	6
2.1.1 ความหมายของบุตรบุญธรรม	6
2.1.2 ความหมายของการรับบุตรบุญธรรม	7
2.1.3 วัตถุประสงค์ของการรับบุตรบุญธรรม	8
2.1.4 แบบของการรับบุตรบุญธรรม.....	9
2.2 ประเภทของการรับบุตรบุญธรรม	10
2.3 วิวัฒนาการการรับบุตรบุญธรรม.....	13
2.3.1 วิวัฒนาการการรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายต่างประเทศ.....	13
2.3.2 วิวัฒนาการการรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายครอบครัวไทย.....	17
2.3.2.1 การรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายตราสามดวง	20

2.3.2.2 การรับบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 พ.ศ. 2478	21
2.3.2.3 การรับบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 พ.ศ. 2519	22
2.3.2.4 การรับบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 พ.ศ. 2533	23
3 สิทธิของบุตรบุญธรรมตามกฎหมายต่างประเทศ	25
3.1 สิทธิของบุตรบุญธรรมตามระบบกฎหมาย Common Law	25
3.1.1 สิทธิของบุตรบุญธรรมตามกฎหมายอังกฤษ	25
3.1.1.1 คุณสมบัติของผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรม	26
3.1.1.2 ผลของการรับบุตรบุญธรรม	27
3.1.1.3 สิทธิของบุตรบุญธรรม	28
3.1.2 สิทธิของบุตรบุญธรรมตามกฎหมายนิวซีแลนด์	30
3.1.2.1 คุณสมบัติของผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรม	30
3.1.2.2 ผลของการรับบุตรบุญธรรม	32
3.1.2.3 สิทธิของบุตรบุญธรรม	32
3.1.3 สิทธิของบุตรบุญธรรมตามกฎหมายมาเลเซีย	34
3.1.3.1 คุณสมบัติของผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรม	34
3.1.3.2 ผลของการรับบุตรบุญธรรม	36
3.1.3.3 สิทธิของบุตรบุญธรรม	36
3.1.4 สิทธิของบุตรบุญธรรมตามกฎหมายอินเดีย	40
3.1.4.1 คุณสมบัติของผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรม	40
3.1.4.2 ผลของการรับบุตรบุญธรรม	41
3.1.4.3 สิทธิของบุตรบุญธรรม	41
3.1.5 สิทธิของบุตรบุญธรรมตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา	42
3.1.5.1 คุณสมบัติของผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรม	44
3.1.5.2 ผลของการรับบุตรบุญธรรม	47
3.1.5.3 สิทธิของบุตรบุญธรรม	48

3.1.6	สรุปสิทธิของบุตรบุญธรรมตามระบบกฎหมาย Common Law.....	58
3.2	สิทธิของบุตรบุญธรรมตามระบบกฎหมาย Civil Law.....	60
3.2.1	สิทธิของบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน.....	60
3.2.1.1	คุณสมบัติของผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรม.....	60
3.2.1.2	ผลของการรับบุตรบุญธรรม.....	62
3.2.1.3	สิทธิของบุตรบุญธรรม.....	62
3.2.2	สิทธิของบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส.....	66
3.2.2.1	คุณสมบัติของผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรม.....	67
3.2.2.2	ผลของการรับบุตรบุญธรรม.....	70
3.2.2.3	สิทธิของบุตรบุญธรรม.....	72
3.2.3	สิทธิของบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งสวิส.....	73
3.2.3.1	คุณสมบัติของผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรม.....	73
3.2.3.2	ผลของการรับบุตรบุญธรรม.....	75
3.2.3.3	สิทธิของบุตรบุญธรรม.....	76
3.2.4	สิทธิของบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น.....	77
3.2.4.1	คุณสมบัติของผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรม.....	77
3.2.4.2	ผลของการรับบุตรบุญธรรม.....	80
3.2.4.3	สิทธิของบุตรบุญธรรม.....	82
3.2.5	สิทธิของบุตรบุญธรรมตามกฎหมายสาธารณรัฐประชาชนจีน.....	84
3.2.5.1	คุณสมบัติของผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรม.....	85
3.2.5.2	ผลของการรับบุตรบุญธรรม.....	85
3.2.5.3	สิทธิของบุตรบุญธรรม.....	86
3.2.6	สิทธิของบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายฟิลิปปินส์.....	88
3.2.6.1	คุณสมบัติของผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรม.....	88
3.2.6.2	ผลของการรับบุตรบุญธรรม.....	89
3.2.6.3	สิทธิของบุตรบุญธรรม.....	89
3.2.7	สรุปสิทธิของบุตรบุญธรรมตามระบบกฎหมาย Civil Law.....	90

3.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบสิทธิของบุตรบุญธรรมตามระบบกฎหมาย	
Common Law กับระบบกฎหมาย Civil Law	93
3.3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างบุตรบุญธรรมกับผู้รับบุตรบุญธรรมและ	
บิดามารดาโดยกำเนิดภายหลังที่มีการรับบุตรบุญธรรม	93
3.3.2 สิทธิในการใช้ชื่อสกุลของผู้รับบุตรบุญธรรม	94
3.3.3 สิทธิในการรับมรดกของผู้รับบุตรบุญธรรมหรือบิดามารดาโดยกำเนิด	95
3.3.4 สิทธิที่จะได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากผู้รับบุตรบุญธรรม	97
3.3.5 สิทธิในการเลือกรับบุตรบุญธรรม	98
3.3.6 สิทธิที่จะได้รับสัญชาติตามผู้รับบุตรบุญธรรม.....	99
3.3.7 สิทธิในการให้ความยินยอมการเป็นบุตรบุญธรรม	100
3.3.8 สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลภายหลังการรับบุตรบุญธรรม.....	101
3.4 สิทธิของบุตรบุญธรรมตามหลักกฎหมายต่างประเทศที่นำมาปรับใช้กับ	
สิทธิของบุตรบุญธรรมในประเทศไทย	102
4 สิทธิของบุตรบุญธรรมตามกฎหมายไทย.....	107
4.1 การรับบุตรบุญธรรมและผลของการรับบุตรบุญธรรม	107
4.1.1 หลักเกณฑ์การรับบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	
บรรพ 5 พ.ศ. 2533	108
4.1.1.1 คุณสมบัติของผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรม	108
4.1.1.2 ความยินยอมในการรับบุตรบุญธรรม.....	110
4.1.1.3 การเป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลเพียงคนเดียว.....	113
4.1.1.4 ผลของการรับบุตรบุญธรรม.....	114
4.1.2 หลักเกณฑ์การรับบุตรบุญธรรมตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็น	
บุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522	117
4.1.2.1 การขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในประเทศไทย.....	118
4.1.2.2 การขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมโดยผู้รับบุตรบุญธรรมเป็น	
ชาวต่างชาติ	119
4.1.2.3 การทดลองเลี้ยงดู	119
4.1.2.4 การยกเว้นไม่ต้องมีการทดลองเลี้ยงดู.....	120

4.1.2.5 การถอนคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม	120
4.1.2.6 การยกเลิกคำขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม	121
4.1.2.7 การอุทธรณ์คำสั่ง	121
4.2 สิทธิและหน้าที่ของผู้รับบุตรบุญธรรมต่อบุตรบุญธรรม	121
4.2.1 สิทธิของผู้รับบุตรบุญธรรม	121
4.2.1.1 สิทธิในการเรียกค่าสินไหมทดแทน	121
4.2.1.2 สิทธิในการใช้อำนาจปกครองบุตรบุญธรรม.....	122
4.2.1.3 สิทธิเรียกร้องเอาทรัพย์สินที่ตนให้บุตรบุญธรรมคืน	128
4.2.1.4 สิทธิในการให้ความยินยอมการหมั้น	128
4.2.1.5 สิทธิของผู้รับบุตรบุญธรรมในการรับมรดกของบุตรบุญธรรม โดยพินัยกรรม.....	129
4.2.1.6 สิทธิในการร้องขอให้ศาลสั่งให้บุตรบุญธรรมเป็นคนไร้ความ สามารถหรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ	129
4.2.1.7 สิทธิในการได้รับการหักลดหย่อนตามประมวลรัษฎากร	130
4.2.1.8 สิทธิของผู้รับบุตรบุญธรรมในการทำประกันชีวิตให้แก่ บุตรบุญธรรม.....	131
4.2.1.9 สิทธิของผู้รับบุตรบุญธรรมในการเลิกรับบุตรบุญธรรม	132
4.2.2 หน้าที่ของผู้รับบุตรบุญธรรม	135
4.2.2.1 ผู้รับบุตรบุญธรรมจะต้องอุปการะเลี้ยงดูให้การศึกษาตาม สมควร	135
4.2.2.2 ผู้รับบุตรบุญธรรมมีหน้าที่ต้องจัดการทรัพย์สินของ บุตรบุญธรรมด้วยความระมัดระวังเช่นวิญญูชนจะพึงกระทำ	135
4.2.2.3 ผู้รับบุตรบุญธรรมจะต้องขออนุญาตต่อศาลก่อนในการทำ นิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุตรบุญธรรม	135
4.2.2.4 ผู้รับบุตรบุญธรรมมีหน้าที่ดำเนินการส่งมอบทรัพย์สิน สมมุติบัญชี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพย์สินให้แก่ บุตรบุญธรรม.....	135

4.2.2.5 ผู้รับบุตรบุญธรรมมีหน้าที่ร่วมรับผิดชอบกับบุตรบุญธรรมใน กรณีทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก.....	135
4.3 สิทธิและหน้าที่ของบุตรบุญธรรมต่อผู้รับบุตรบุญธรรม	136
4.3.1 สิทธิของบุตรบุญธรรม.....	136
4.3.1.1 สิทธิในการใช้ชื่อสกุลของผู้รับบุตรบุญธรรม.....	136
4.3.1.2 สิทธิร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลสั่งให้ตนจัดการทรัพย์สิน	137
4.3.1.3 สิทธิที่จะร้องขอต่อศาลในกรณีที่ผู้รับบุตรบุญธรรม ไม่ให้การยินยอมในกรณีที่บุตรบุญธรรมได้รับการให้ โดยเสน่หาจากบุคคลภายนอก	137
4.3.1.4 สิทธิที่จะร้องขอต่อศาลให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้รับบุตรบุญธรรม เป็นคนไร้ความสามารถหรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ	137
4.3.1.5 สิทธิในการฟ้องผู้รับบุตรบุญธรรม	137
4.3.1.6 สิทธิในการฟ้องบุพการีของผู้รับบุตรบุญธรรม.....	139
4.3.1.7 สิทธิที่จะฟ้องเรียกเงินคืนจากผู้รับบุตรบุญธรรม	139
4.3.1.8 สิทธิที่จะได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากผู้รับบุตรบุญธรรม	140
4.3.1.9 สิทธิของบุตรบุญธรรมในการเรียกค่าขาดไร้อุปการะเลี้ยงดู	140
4.3.1.10 สิทธิในการเรียกค่าปลงศพ	141
4.3.1.11 สิทธิในการรับมรดกของผู้รับบุตรบุญธรรม	141
4.3.1.12 สิทธิของบุตรบุญธรรมในการทำประกันชีวิตของผู้รับ บุตรบุญธรรม.....	143
4.3.1.13 สิทธิของบุตรบุญธรรมในการเลิกรับบุตรบุญธรรม.....	143
4.3.2 หน้าที่ของบุตรบุญธรรม	147
4.4 สิทธิของบุตรบุญธรรมตามกฎหมายอื่น	147
4.4.1 สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองตามประมวลกฎหมายอาญา	147
4.4.1.1 กรณีผู้รับบุตรบุญธรรมกระทำต่อบุตรบุญธรรมตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 71 ในเรื่องความผิดเกี่ยวกับทรัพย์....	147
4.4.1.2 กรณีผู้รับบุตรบุญธรรมกระทำต่อบุตรบุญธรรมตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 285 ในเรื่องความผิดเกี่ยวกับเพศ.....	148

4.4.1.3 บุตรบุญธรรมไม่ต้องรับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289	149
4.4.2 สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง	149
4.4.2.1 สิทธิของบุตรบุญธรรมในการเข้าเป็นคู่ความแทนที่ผู้รับ บุตรบุญธรรม.....	149
4.4.2.2 สิทธิที่จะระงับไม่ให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาของผู้รับ บุตรบุญธรรม ทำการบังคับทรัพย์สินของตนเองได้.....	149
4.4.3 สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองไม่ให้ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัวตาม . พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว.	151
4.4.4 สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกัน แห่งกฎหมาย.....	151
4.4.5 สิทธิในการได้รับการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน	153
4.4.6 สิทธิในการได้รับบำเหน็จตกทอด.....	153
4.4.7 สิทธิที่ได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากผู้รับบุตรบุญธรรม ภายหลังจาก เลิกรับบุตรบุญธรรม	155
4.4.8 สิทธิในการร้องขอเพื่อตรวจสอบสภาพความเป็นอยู่ของผู้ขอรับ บุตรบุญธรรม.....	156
4.4.9 สิทธิในการได้รับเงินบำเหน็จในกรณีที่ลูกจ้างประจำถึงแก่ความตาย	157
4.4.10 สิทธิในการหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและการได้รับ ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารตามประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2481	157
4.4.11 สิทธิของบุตรบุญธรรมกับกระบวนการดำเนินงานด้านการติดตาม ผลการรับบุตรบุญธรรม	159
4.4.12 สิทธิของบุตรบุญธรรมในการขอแปลงสัญชาติไทย	160
4.4.13 สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองและป้องกันการค้าเด็กในรูปแบบของ การรับบุตรบุญธรรม.....	163
4.4.14 สิทธิของบุตรบุญธรรมในการได้รับความคุ้มครองตามสิทธิเด็ก และ ความร่วมมือระหว่างประเทศในการรับบุตรบุญธรรมเพื่อป้องกัน ปัญหาการลักพาตัวเด็กและการค้ามนุษย์	165

4.5 ปัญหาเกี่ยวกับบุตรบุญธรรม.....	166
4.5.1 สิทธิของบุตรบุญธรรมในการรับมรดกแทนที่.....	166
4.5.2 สิทธิในการได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการ อุปการะเลี้ยงดูบุตรบุญธรรม.....	166
4.5.3 สิทธิของบุตรบุญธรรมในการได้สัญชาติตามผู้รับบุตรบุญธรรม.....	167
4.5.4 สิทธิในการให้ความยินยอมการรับบุตรบุญธรรม.....	167
4.5.5 สิทธิของบุตรบุญธรรมที่จะได้รับการเปิดเผยข้อความจริง.....	167
4.5.6 สิทธิของบุตรบุญธรรมในการร้องขอต่อศาลเพื่อให้แต่งตั้งตัวแทน พิเศษ.....	167
4.5.7 สิทธิของบุตรบุญธรรมในการร้องขอให้ลงโทษผู้รับบุตรบุญธรรม หนักขึ้นในความผิดเกี่ยวกับเพศ.....	168
4.5.8 สิทธิของบุตรบุญธรรมที่เป็นผู้เยาว์ในการเลิกรับบุตรบุญธรรม.....	168
4.5.9 สิทธิในการให้ความยินยอมของบุตรบุญธรรม ในการรักษาพยาบาล ผู้ป่วยซึ่งเป็นบิดามารดาบุญธรรมในกรณีที่ไม่อาจให้ความยินยอม ด้วยตัวเองได้.....	168
4.5.10 สิทธิในการหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีอุปการะ เลี้ยงดูบุพการี.....	169
4.6 วิเคราะห์เปรียบเทียบสิทธิของบุตรบุญธรรมตามกฎหมายต่างประเทศและ กฎหมายไทย.....	170
4.6.1 แนวคิดพื้นฐานและวิวัฒนาการการรับบุตรบุญธรรมของต่างประเทศ และประเทศไทย.....	170
4.6.2 มาตรการทางกฎหมายและกระบวนการการรับบุตรบุญธรรมของ ต่างประเทศและประเทศไทย.....	171
4.6.3 สถานะทางกฎหมายของบุตรบุญธรรมในประเด็นต่างๆ.....	173
4.6.3.1 บุตรบุญธรรมมีฐานะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้รับ บุตรบุญธรรม.....	173
4.6.3.2 บุตรบุญธรรมมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของผู้รับบุตรบุญธรรม.....	174

4.6.3.3 บุตรบุญธรรมมีสิทธิรับมรดกของผู้รับบุตรบุญธรรมและ สิทธิในการรับมรดกของบิดามารดาโดยกำเนิด	175
4.6.3.4 บุตรบุญธรรมมีสิทธิได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากผู้รับ บุตรบุญธรรม.....	177
4.6.3.5 บุตรบุญธรรมมีสิทธิในการเลิกรับบุตรบุญธรรม.....	179
4.6.3.6 สิทธิของบุตรบุญธรรมในการได้รับสัญชาติตามผู้รับ บุตรบุญธรรม.....	180
4.6.3.7 สิทธิของบุตรบุญธรรมในการเข้าถึงข้อมูลภายหลังการรับ บุตรบุญธรรม.....	182
4.6.3.8 บุตรบุญธรรมมีสิทธิได้รับการเปิดเผยข้อความจริงจากผู้รับ บุตรบุญธรรม.....	183
4.6.3.9 สิทธิของบุตรบุญธรรมในการนับถือศาสนาตามผู้รับ บุตรบุญธรรม.....	184
4.6.3.10 สิทธิของบุตรบุญธรรมกับการดูแลรักษาจิตใจในสถานรับ เลี้ยงเด็ก.....	185
4.6.3.11 สิทธิของบุตรบุญธรรมที่จะได้รับการส่งเสริมด้านสวัสดิการ จากรัฐ	186
4.6.3.12 บุตรบุญธรรมมีสิทธิร้องขอต่อศาลครอบครัวให้แต่งตั้ง ตัวแทนพิเศษ.....	187
4.6.3.13 บุตรบุญธรรมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองและป้องกัน การค้าเด็กในรูปของการรับบุตรบุญธรรม.....	188
4.6.3.14 สิทธิของบุตรบุญธรรมในการไม่ประสงค์จะติดต่อกับ บิดามารดาโดยกำเนิด.....	190
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	191
5.1 บทสรุป.....	191
5.2 ข้อเสนอแนะ	193
บรรณานุกรม	199

บทที่

หน้า

ภาคผนวก	211
ภาคผนวก ก. กฎหมายประเทศอังกฤษ	212
ภาคผนวก ข. กฎหมายประเทศนิวซีแลนด์.....	216
ภาคผนวก ค. กฎหมายประเทศประเทศมาเลเซีย	219
ภาคผนวก ง. กฎหมายสาธารณรัฐอินเดีย	224
ภาคผนวก จ. กฎหมายสหรัฐอเมริกา	226
ภาคผนวก ฉ. กฎหมายสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี.....	232
ภาคผนวก ช. กฎหมายสาธารณรัฐฝรั่งเศส.....	239
ภาคผนวก ซ. กฎหมายสมาพันธรัฐสวิส	245
ภาคผนวก ฅ. กฎหมายประเทศญี่ปุ่น.....	251
ภาคผนวก ญ. กฎหมายสาธารณรัฐประชาชนจีน	260
ภาคผนวก ถ. กฎหมายสาธารณรัฐฟิลิปปินส์.....	265
ประวัติผู้เขียน	270